

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

Hadtudományi Doktori Iskola

Hegedűs Barbara

**Biztonság és védelempolitikai együttműködés és integrációs törekvések Dél-
Amerikában a 21. században**

című doktori értekezéséhez

Témavezetők: prof. dr. Szenes Zoltán, dr. Sente-Varga Mónika

Budapest, 2022

Tartalom

1. A kutatási probléma azonosítása és a kutatás aktualitása.....	3
2. A kutatási célok, és hipotézisek.....	8
3. Kutatási módszertan	9
4. Az elvégzett vizsgálat rövid leírása fejezetenként.....	11
5. Összegzett következtetések, új tudományos eredmények, és az értekezés felhasználhatósága, ajánlások megfogalmazása.....	12
6. A szerző a témában megjelent publikációi	19
7. A doktori értekezés benyújtójának szakmai-tudományos életútja	20

1. A kutatási probléma azonosítása és a kutatás aktualitása

A bipoláris rendszer felbomlása és az ennek következtében bekövetkező világpolitikai átrendeződés a kilencvenes években komoly változásokat hozott Latin-Amerikában is, amelyek az államok hatalmi pozícióira, és egymás közötti viszonyrendszerére is hatással voltak. Kutatásom során különösen a dél-amerikai térség hatalmi ambícióira, biztonsági együttműködéseire, eszközrendszerére és az érintett országok célkitűzéseire kívánok nagyobb hangsúlyt fektetni a biztonság- és védelempolitika tekintetében. Dél-Amerikában az integrációs folyamat minőségi helyett mennyiségi irányt vett, mivel számos párhuzamos kezdeményezés él. A gazdasági és szabad kereskedelmi integrációs törekvéseken túl, a térség államai a politikai és biztonsági területen is az együttműködés útján indultak el. Kutatásom során az életre hívott kezdeményezések eredményességét, illetve a mélyebb integrációk sikertelenségeinek okait vizsgálom.

A kutatás földrajzi fókuszja Dél-Amerika, mivel a latin-amerikai térség vizsgálatának szűkítésére volt szükség. Elemzésem a Buzan féle regionális biztonsági komplexum elméletére támaszkodik, amely elkülöníti egymástól a dél-amerikai és közép-amerikai biztonsági komplexumot, mivel utóbbit az észak-amerikai rendszer részének tekinti. A déli régió önálló politikaformáló erővel bír a biztonság- és védelempolitika területén, az Egyesült Államok beavatkozásai időszakosak és korlátozottak, az államok biztonsági kihívásai és fenyegetései hasonlóak, és földrajzilag jól körül határolható térség. Elemzésem nem tér ki a Franciaországhoz tartozó Francia Guyana (Franciaó.) területére, az egykori brit gyarmat, Guyana, és az egykori holland gyarmat, Suriname országaira, hanem csak az újlatin¹ országok viszonyait vizsgálom, azaz Dél-Amerikának a Latin-Amerikához tartozó részét. A disszertáció időbeli lehatárolásával kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy alapvetően 2022. január elejéig elemzem részletesen az eseményeket, azonban a világpolitikai események gyors változása miatt a dolgozat végén röviden ki fogok térni a 2022. nyaráig tartó eseményekre.

A dél-amerikai régió országaiban az elmúlt két évtizedben kulcsfontosságú politikai történések zajlanak. Nehéz pontos határvonalat húzni, de a baloldal latin-amerikai térhódításának kezdetét köthetjük Hugo Chávez 1998-as venezuelai elnökké választásához. A baloldali hullám (*pink tide*) ezt követően a 2000-es években tovább terjedt, például Lula da Silva 2002-es elnökké választásával Brazíliában, de számos más országban, például Argentínában, Uruguayban,

---

¹ ZELEI Dávid: Minek nevezzetek? Egy megfoghatatlan szubkontinens nyomában, *Mediterrán Világ* 2011/2. (18), 5-14.

Bolíviában is bal- vagy balközép vezetőket választottak. Ebben az időszakban a politikai vezetők közti szimpátiának és a baloldal általános 'integráció pártisága' miatt is erősödött a regionális kooperáció. Azonban a dél-amerikai államok közötti kiegyensúlyozott együttműködést társadalmi, gazdasági és földrajzi adottságok okozta egyenlőtlenségek is nehezítik. A régió gazdasági kooperációját az alacsony belső kereskedelem gátolja, mivel az államok inkább egymás versenytársai a nemzetközi piacon. Mindezt tetézi a 2010-es évek elején beköszöntött „konzervatív hullám”, amely politikai-ideológiai megosztottságot okozott a térségben. Ennek a kiteljesedését Jair Bolsonaro elnöki győzelme jelentette 2018-ban Braziliában. Jelenleg a korábbi megosztottságot ismételten baloldali fordulat váltotta fel, mivel 2022. nyarán Argentínában (Alberto Fernández) balközép, Chilében (Gabriel Boric) baloldali, Bolíviában (Luis Alberto Arce) baloldali, Kolumbiában (Gustavo Petro) baloldali, Peruban (Pedro Castillo) balközép, Venezuelában (Nicolás Maduro) baloldali elnök regnál, miközben Braziliában (Jair Bolsonaro) jobboldali, Ecuadorban (Guillermo Lasso) jobbközép vezetés van. Nagy fordulatot jelentett a térségben, hogy Kolumbiában Gustavo Petrot, korábban a baloldali M-19 gerillacsoport tagját, volt bogotai polgármestert és jelenlegi szenátort választották elnöknek. Braziliában ősszel tartják az elnökválasztást, amelyen Jair Bolsonaro regnáló elnökön kívül, a korábbi baloldali elnök Luiz Inácio Lula da Silva is jelölt lesz, akinek komoly esélyei vannak a végső győzelemre is. Tehát vannak ugyan kivételek a régióban, de a pink tide, ha nem is akkora erővel, mint az évezred elején, a 2020-es évek elején visszatérőben van.

Kolumbiában a dél-amerikai térség egyik legfontosabb biztonságpolitikai eseménye zajlott a 2010-es években, mivel a kormány békét kötött a FARC gerillaszervezettel. Venezuela pár évvel ezelőtt még nagy reményekkel bírta, fejlődő országnak számított a régióon belül, amely azonban mára politikai, gazdasági és társadalmi válsággal néz szembe, ami a térség egészére hatással van. Argentínában továbbra is a gazdasági válságok ciklikus hullámai jelentkeznek, valamint területi követeléseik az Antarktiszon és a Falkland-szigeteken a biztonsági diskurzus része napjainkban is. Brazília esetében a hegemon státusz megléte a nagy kérdés, mivel kétségkívül adottságai szempontjából a feltörekvő hatalmak közé tartozik nemzetközi szinten is, azonban történelmi, kulturális (nem spanyol ajkú állam), gazdasági és politikai hagyományai miatt a dél-amerikai országok megkérdőjelezzik vezető szerepét. Ezen kívül kritikus biztonsági kérdések az Amazonas térség, a transznacionális szervezett bűnözés és a fegyveres csoportok helyzete. Chile vonakodva vett részt a latin-amerikai és dél-amerikai integrációkban, azonban a Prosur szerveződés egyik fő mozgatórugója volt Sebastián Piñera jobboldali elnöksége alatt. Földrajzi meghatározottságából kiindulva azonban Chile továbbra is a Csendes-óceán felé

tekint, és a kereskedelem zavartalan biztosítása a fő gazdaságbiztonsági célja. A társadalmi egyenlőtlenségek komoly kihívás elé állítják az országot. Az elégedetlenségek hatására 2019-től erőszakba torkolló tüntetések kezdődtek, amely hatására a 2021. decemberi elnökválasztáson a szavazók a 35 éves baloldali, korábban a tüntetésekben is részt vevő diákvezetőt, Gabriel Boricot választották meg Chile elnökének, ami kétségtelenül új irányvonalat jelent az ország életében. Az Andok országai szerteágazó biztonsági kihívásokkal néznek szembe. Bolíviában az energiabiztonság, víz kérdése, a kábítószer-termelés égető kérdések, Ecuadorban a biztonsági kockázatok közül a környezetrombolást, a korrupciót, a természeti erőforrások illegális kiaknázását, az állam kritikus infrastruktúrája elleni kibertámadásokat, és az illegális migrációt tartják a legfontosabbnak. Peruban a felkelő szervezetek, a fegyveres csoportok, amelyek egyre szorosabb kapcsolatban állnak a térség bűnszervezeteivel kiemelt fenyegetést jelentenek. A Dél-Amerika számos térségében jelenlévő etnikai kérdések Peruban is kihívást jelentenek, hogy milyen módon lehet egyensúlyt teremteni a népcsoportok önrendelkezésének biztosítása, és egy elképzelt nemzeti egység között. Paraguay és Uruguay kisállamok két regionális hatalom között, ebből kifolyólag Brazília és Argentína dominanciája meghatározza a két ország stratégiai viszonyait és mozgásterét.

Az új típusú biztonsági kihívások közül a transznacionális szervezett bűnözés kapja a legnagyobb hangsúlyt a régióban. A szervezett bűnözéshez és a bűnözői bandákhoz köthető halálesetek száma Közép-Amerikában és a Karibi-térségben a világon az egyik legmagasabb.² A kábítószerüzlet továbbá súlyosan érinti az országok gazdasági és politikai rendszereit, beépül az állami intézményekbe a korrupción és a pénzmosáson keresztül, ezzel elmélyítve az állam strukturális gyengeségét, valamint biztonsági fenyegetést jelenthet a kábítószer-kereskedelem bevételeiből finanszírozott terrorista- és gerillaszervezetek tevékenysége. Közös biztonsági kihívásként azonosítja a régió a környezeti és természeti erőforrások védelmét, mind a lehetséges külső beavatkozásoktól, mind a környezetvédelem, éghajlatváltozás szempontjából. Összességében a biztonsági koncepció multidimenzionális megközelítésűvé vált a dél-amerikai térségben, mivel kiterjed a hagyományos biztonsági kihívásokra, az új típusú fenyegetésekre, valamint a belföldi és transznacionális biztonsági problémákra.³ A biztonság fogalmának

---

² UNODC: ANNUAL REPORT 2014, 26.

https://www.unodc.org/documents/AnnualReport2014/Annual_Report_2014_WEB.pdf (2021.07.02.)

³ THÉRIEN, Jean-Philippe – MACE, Gordon – GAGNÉ, Stefan: The Changing Dynamics of InterAmerican Security, Latin American Policy, Volume 3, Number 2, Policy Studies Organization, 2012, 147–163., 151. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.2041-7373.2012.00067.x/abstract> (2017.10.10.)

komplex értelmezésével a latin-amerikai államok szemlélete érvényesül az Egyesült Államok alapvetően realistább, erőközpontú megközelítéséhez képest.

A régiós együttműködést alapvetően erősítik a nyelvi hasonlóságok, a közös történelmi gyökerek, a vallás, azon belül is főleg a kereszténység szerepe. A politikai vezetők közti összhang, az ideológiai és sokszor személyes szimpátia is hozzájárult az államok közti együttműködésekhez.⁴ A régió legátfogóbb integrációs együttműködése, az UNASUR célul tűzte ki, hogy a 432,7 millió lakosú, és 17,7 millió km² nagyságú dél-amerikai kontinens államait egybefogja, ezáltal erősítse a térség országait, és támogassa a régió nemzetközi szerepvállalását. A déli kontinens jellemzésénél fontos kiemelni, hogy világszinten jelentős édesvízkészlettel rendelkezik, a globális ökológiai egyensúly szabályozója az Amazónia által, valamint az egyik legnagyobb kőolaj- és földgázkészlet található a térségben, amely tényezők globális szinten fontos szereplővé tehetik a régiót. A kiemelkedő természeti adottságok eredményezik azt, hogy a különböző együttműködési formák a közös természeti erőforrásaik kihasználását és védelmét is célozzák. Összességében a szupranacionális jellemzők, a szilárd államok feletti intézményi struktúra hiánya gátolja, hogy a kormányközi kooperációt meghaladva, az együttműködés mélyüljön és erősödjön. A latin-amerikai regionális és szubregionális szervezetek esetében elmondható, hogy az általános célkitűzések megfogalmazása, az alapszerződések kidolgozása és egy intézményrendszer kialakítását követően rövid időn belül megtorpanás tapasztalható. Erre a folyamatra ráerősítenek a régiós szinten tapasztalható gazdasági és politikai változások is, például a gazdasági válságok.

A 21. századra a régióban az integrációk túlkínálatáról beszélhetünk.⁵ Ezek a szervezetek a kezdeti hullámban a gazdasági és kereskedelmi együttműködés előmozdítása érdekében alakultak,⁶ majd az új formációk a politikai kooperációt helyezték előtérbe. Történelmi kontinentális együttműködési szerveződés az Amerikai Államok Szervezete. Az Amerikai Államok Szervezetének (AÁSZ) létrejötte hosszú múltra tekint vissza, hiszen előzményeit is figyelembe véve a legrégebbi regionális együttműködés. Az AÁSZ, bár alapokmánya alapján kollektív védelmi szervezetnek tekinthető, működését figyelembe véve mégis megállapítható, hogy a kollektív biztonsági közösségek jellemzőit mutatja. Az alacsony belső elkötelezettség,

---

⁴ ANDERLEN Ádám: Nemzettudat és kontinentalizmus Latin-Amerikában a XIX. és a XX. században, Kossuth, Budapest, 1989.

⁵ SOLTÉSZ Béla: Latin-Amerika: Integrációk túlkínálata, FORDULAT, 2011/1, 124-143, 2011, http://fordulat.net/pdf/16/F16_Soltesz.pdf (2020.04.05.)

⁶ 1960. Latin-amerikai Szabadkereskedelmi Társulás, ALALC (Asociación Latinoamericana de Libre Comercio), 1969. Andok Paktum (Pacto Andino, PA), Latin-amerikai és Karibi Gazdasági Rendszer (Sistema Económico Latinoamericano y del Caribe, SELA, 1975) és a Latin-amerikai Integrációs Társulás (Asociación Latinoamericana de Integración, ALADI, 1981)

az 1990-es éveket követő nemzetközi politikai változások együttesen hozták magukkal a térség országában az önállóbb politika igényét. Ennek hatására számos együttműködés alakult ki, mint a Mercosur (Dél-amerikai Közös Piac), a SICA (Közép-amerikai Integrációs Rendszer), az ALBA (Bolívári Szövetség a Mi Amerikánk Népeiért), a CELAC (Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége), illetve az UNASUR (Dél-amerikai Nemzetek Uniója), amelyek határozottabban hivatottak képviselni a latin-amerikai érdekeket. Az AÁSZ nagy előnye azonban, ami egyben számos esetben a hátrányát is jelentette, hogy tagja az Egyesült Államok. Márpedig a nagyhatalom nélkül a régió fejlődése és biztonsági kihívásainak kezelése jelenleg kérdéses, mivel egyes államok szoros katonai és gazdasági kapcsolatot tartanak fent az Egyesült Államokkal, illetve az északi hatalom is bár távolodott a régiótól, de permanensen jelen kíván lenni politikailag, gazdaságilag és katonai téren is.

Az ALBA tengelye a latin-amerikai regionalizmus poszt-hegemonikus szakaszának fontos szereplője. Az ALBA a neoliberais politika és a Washingtontól való függőség alternatíváját kínálta a térség országainak a kőolaj-diplomácián alapuló, és erős ideológiai háttérrel rendelkező alternatív integráció létrehozásával. A szervezet biztonsági és védelmi dimenzióját az autonóm döntéshozatal iránti igény, és USA-ellenessége adja, mivel a szövetség úgy véli, hogy az Egyesült Államok fegyveres erőinek jelenléte veszélyezteti a régió békéjét és biztonságát. Mára azonban a szervezet meggyengült, lényegében működésképtelen, mivel Venezuela nem képes az integráció anyagi hátterét biztosítani. A Mercosur megalakulásának alapját a régió két versengő, rivalizáló hatalmának, Argentínának és Brazíliának a közeledése adta. A Mercosur túlmutat a gazdasági és kereskedelmi integráción, és bár általában hallgat a katonai együttműködésről, a szervezet nem érthető meg a regionális katonai közeledés figyelembevétele nélkül és a régió biztonsági és védelmi rendszerének elemzése sem különülhet el a Mercosurtól.

A Dél-amerikai Nemzetek Uniójának (UNASUR) kialakítása Simón Bolívar elképzeléseire nyúlik vissza, amely az integrációt nem a gazdasági együttműködés mentén szándékozik létrehozni, hanem a politikai kapcsolatokat helyezi a középpontba, és az ideológiai elvek összehangolására fókuszál. Az UNASUR 2008-as alakulásakor a regionális integráció fellendülését várták az új szervezettől, amely a korábbi együttműködésekhez képest új területek bevonásával kívánta elősegíteni a dél-amerikai országok kooperációját. Megalakulását alapvetően a régió országainak politikai berendezkedései közötti összhang, a baloldal előretörése („rózsaszín-dagály) határozta meg. Erős intézményrendszer nélkül azonban a politikai fordulatok okozta ellentétek, a jobboldal előretörése a régióban, szétfeszítette a

szervezetet. Ezen túl a venezuelai válság kezelése okozott súlyos megosztottságot és éles konfliktusokat a tagállamok között. Viszont annak ellenére, hogy a szervezet a szétesés szélén áll, nem jelenti azt, hogy az államok közötti együttműködések is hanyatlanak. Látható, hogy új politikai vezetőkkel elindult ismételten egy kooperációs folyamat, és több területen kifejezetten jellemző a tagállamok közötti összehangolt cselekvés. Venezuela a dél-amerikai térség egyik legfontosabb országa, többek között geopolitikai helyzete, természeti erőforrásai, és nyersanyag készletei miatt. Az elmúlt évtizedek integrációs törekvéseinek meghatározó szereplője, az ország jövője pedig alapvetően befolyásolja a régió egészét. Venezuela kiemelt elemzésével jól ábrázolhatóak a biztonság- és védelempolitika területén megjelenő nagyhatalmi érdekek és regionális törésvonalak is.

2. A kutatási célok, és hipotézisek

A kutatás célja, hogy a Magyarországon szakmai körökben biztonságpolitikai megközelítéssel kevésbé tárgyalt dél-amerikai térség nagyobb figyelmet kapjon, hiszen a gazdasági tekintetben nagy potenciállal rendelkező régió biztonsági aspektusa sem elhanyagolható. Ezen túl célom, hogy az ismeretek feltárásával, elmélyítésével a disszertáció hozzájáruljon a hadtudomány gazdagodásához.

Kutatási céljaim az alábbiak:

1. Feltárni, hogy miért akarnak a politikai-ideológiai heterogenitástól sem mentes dél-amerikai országok erőteljes közös kooperációt megvalósítani.
2. Azonosítani, hogy mi a célja a biztonság- és védelempolitika terén elindított regionális együttműködési formáknak.
3. Értékelni, hogy melyek azok a politikai, társadalmi és gazdasági tényezők, amelyek hátráltatják az integráció folyamatát.
4. Feltárni, hogy miközben napjainkban a regionális szintű integrációk gyengülése tapasztalható, várható-e, és ha igen, milyen formában egy új regionális együttműködési hullám, beleértve a biztonsági és védelmi szegmenst.

A kutatási problémára és célkitűzésekre reflektálva, az alábbi hipotéziseket fogalmaztam meg:

1. A dél-amerikai térségben három nagyobb integrációs hullámot különít el a szakirodalom, és bár a különféle együttműködések hátráltathatják egy egységes szubregionális integráció eredményes működését, mégis a szervezettebb biztonság- és védelempolitikai együttműködés kialakítását a politikai-ideológiai tényezők, az erőteljes külső fenyegetés hiánya és a gazdasági viszonyok nehezítik leginkább.
2. A térség legfontosabb biztonsági kihívásai közé tartozik a szervezett bűnözés, kábítószer-kereskedelem, terrorizmus, nem állami fegyveres szervezetek működése, migráció, a politikai rendszerek instabilitása, környezetszennyezés, és társadalmi szegénység. Ezek a kihívások regionális szinten jelentkeznek, és kezelésük meghaladja egyes országok védelmi kapacitásait, ezért a transznacionális biztonsági fenyegetésekkel szemben az államok csak egységesen tudják felvenni a harcot.
3. A regionális kezdeményezések megtorpanásához hozzájárul, hogy az államok nem kívánják mélyíteni a kialakult integrációs szervezeteket, illetve ciklikusan változó a regionális feltörekvő hatalom személye, amely az integráció motorjaként képes és hajlandó egy szorosabb kooperáció működtetésére.
4. Mindezek mellett az államok együttműködési igénye erős, folyamatos a törekvés egy átfogó együttműködés megvalósítására, amit a Mercosur, az ALBA, majd az UNASUR és Prosur példája is mutat, valamint a bilaterális és multilaterális kooperációs formák stabil alapot biztosítanak a regionális biztonság- és védelempolitikai együttműködésre.

3. Kutatási módszertan

A fenti hipotézisek vizsgálatának érdekében a következő kutatási módszereket alkalmaztam:

Kutatásom során a Latin-Amerikával foglalkozó szellemi műhelyek kutatásait, kiemelten a hazai egyetemek oktatói és kutatói által publikált írásokat, a nagy amerikai egyetemek oktatói és a régió biztonságpolitikájával, illetve nemzetközi tanulmányokkal foglalkozó kutatóintézeteinek dokumentumait dolgoztam fel. A latin-amerikai térséggel foglalkozó

legfontosabb szellemi műhelyek az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a Pécsi Tudományegyetemen, a Szegedi Tudományegyetemen, illetve a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen találhatóak. A magyar kutatók közül Anderle Ádám, Fischer Ferenc, Szilágyi István, Lehoczki Bernadett, Rács Marianna Katalin, Semsey Viktória, Soltész Béla, Szent-Varga Mónika és Szilágyi Ágnes nevét fontos kiemelni, mint a régió szakértői. A magyar kutatók munkáiban a szociológiai, politikatudományi, közgazdaságtani és történettudományi írások dominálnak, a térség biztonságpolitikai vetületéről viszonylag kevés elemzés születik. Az utóbbi években Vogel Dávid, Bács Zoltán György és fiatal doktoranduszok, például Füzesi Kitti, és Thomázy Gabriella írásai elemzik a térség biztonságpolitikai vetületeit.

A nyomtatásban megjelent szakirodalmakon túl különösen az elektronikusan publikált írásokat elemeztem. A külföldi szakirodalom vonatkozásában a disszertáció alapját a témakörrel foglalkozó kutatóhelyek angol és spanyol nyelvű elemzései adják, mivel a kül- biztonság- és védelempolitikai témákkal foglalkozó fontosabb intézetek elsősorban ezen a két nyelven publikálnak. Fontosnak tartom megemlíteni a térség kutatói közül Rut Diamint, az argentin Torcuato Di Tella Egyetem professzorát, és Jorge Battaglino, az argentin Nemzetvédelmi Egyetem rektorát, utóbbival volt szerencsém interjút készíteni buenos aires-i tanulmányutam során, továbbá a térség ismert kutatói Fábio Sánchez, és Jose Antonio Sanahuja.

A disszertáció elméleti alapjait az integrációs elméletek és a regionális biztonságelméletek nyújtják, azon belül is kiemelten Barry Buzan - Ole Wæver: *Regions and powers. The structure of international security* című könyve. A kutatásomhoz lényeges kötetek a Skidmore, Thomas E. – Smith, Peter H.: *Modern Latin America*, Pía Riggirozzi - Diana Tussie: *The Rise of Post-Hegemonic Regionalism* könyvek. Ezen kívül kiemelném a *Revista Científica General José María Córdova* kolumbiai, és a chilei *Revista de Ciencia Política* folyóiratokat, amelyek tanulmányai kiemelten hasznosak voltak az elemzésem során. Legfontosabb kutatóintézetek, amelyeknek az elemzései és cikkei online is elérhetőek; az *InSight Crime* elnevezésű Latin-Amerikával foglalkozó alapítvány, a *Colombia Reports* című dél-amerikai független hírforrás, és az *International Crisis Group* szervezet. Ezen kívül a Latin-amerikai Biztonsági és Védelmi Hálózat (*Red de Seguridad y Defensa de América Latina, RESDAL*), a Dél-amerikai Nemzetek Unióján (UNASUR) belül működött Védelmi Tanács Stratégiai Védelmi Tanulmányok Központ (*Centro de Estudios Estratégicos de Defensa, CEED*), kiemelten hasznos volt a disszertáció elkészítésében, amely intézeteket az argentin tanulmányutam során meglátogathattam és interjúkat készíthettem szakértőikkel.

Kutatási módszertan alapján a kutatásom deduktív feltáró alapkutatás. A kutatásomban főleg forráskutatás, statisztikák másodelemzése, szakirodalmi feldolgozás és dokumentumelemzés során szereztem információkat, illetve beszélgetéseket folytattam releváns külföldi és hazai térségi szakértőkkel. A disszertáció elkészítéséhez rendkívül fontos volt, hogy a Latin-Amerika és Magyarország – Metszéspontok c. Ludovika kutatócsoport tagjaként (2017. február - 2018. február) lehetőségem nyílt egy tanulmányút keretében ellátogatni Buenos Airesbe, ahol a Védelmi Egyetemen, a Resdal és CEED kutatóintézetekben is kutathattam.

4. Az elvégzett vizsgálat rövid leírása fejezetenként

A disszertáció első fejezetében a kutatási probléma azonosítását és a kutatás aktualitását fejtem ki, továbbá ismertetem a kutatási célokat, a hipotéziseket, a kutatás módszertanát és a legfontosabb szakirodalmakat. Az értekezés második fejezetében az elméleti keretrendszert ismertetem két alfejezeten keresztül; a regionális biztonság elméleti alapjainak és a Dél-amerikai regionális biztonsági komplexum bemutatásával. A hidegháború lezárásával a globális biztonsági rendszerek befolyása csökkent a régiókra, azáltal szabadabbá váltak a régiók és államok, hogy meghatározzák saját működésüket, politikai irányukat. Az alfejezetben elemzem, hogy a regionális biztonság elmélete a nemzeti és nemzetközi szint közé beemeli a biztonság regionális értelmezését, feltételezve, hogy vannak olyan biztonsági ügyek, amelyek nem kezelhetők csupán nemzetállami szinten. Az alfejezetben a biztonság fogalmának multidimenzionális és szektorális megközelítését is ismertetem. A második alfejezetben a dél-amerikai regionális biztonsági komplexumot elmezve, amely különálló rendszert alkot az észak-amerikai komplexumtól, mivel meghatározó biztonsági folyamatai regionálisan értelmezhetőek, és önálló politikaformáló erővel bír. Ezen túl vizsgálom, hogy mennyire békés térség Dél-Amerika, mik a legfontosabb biztonsági kihívások és fenyegetések, valamint a poszthegeomón korszakban milyen jellemzők alakították az együttműködést az államok között, a kooperatív biztonság, kollektív biztonság vagy a kollektív védelem elemei jelennek-e meg a térségben.

A harmadik fejezetben a biztonsági szektorokban jelentkező kihívásokat mutatom be a dél-amerikai térségben olyan módon, hogy az államok stratégiai kultúrájának rövid összevetését veszem alapul. A módszertan alapján Argentína, Brazília, Kolumbia Chile, majd az Andok államai (Bolívia, Ecuador, Peru), valamint Paraguay és Uruguay külön szerepel alfejezetenként. Az alfejezetek pedig az alábbi területeket elemzik; az adott állam rövid általános bemutatása,

stratégiai kultúrája, aktuális politikai viszonyai, kitérve a huszadik század második felének főbb folyamataira, legfontosabb biztonsági és védelmi dokumentumainak ismertetése és elemzése, haderő általános bemutatása és fegyveres erők szerepe, egy-egy kulcsterület részletesebb ismertetése a biztonság és védelmi kérdések közül, regionális kapcsolatok, és katonai misszió köre. A második alfejezet a védelmi költségvetések trendjeit mutatja be a dél-amerikai térségben.

A negyedik fejezet azokat az integrációs kezdeményezéseket elemzi a térségben, amelyeknek van biztonsági és védelmi vetülete. Részletesen az Amerikai Államok Szervezete, a Riói Szerződés, az ALBA, a Mercosur, a Hármass Határ, az Unasur, és a Prosur. Az elemzés módszertanul az alábbi közös szempontokat vizsgáltam a szerveződések esetében; általános bemutatás és szervezeti struktúra, rövid történeti bemutatás és 21. századi jelentősége, a szervezet biztonsági és védelmi jellege, jövőkép. Az ötödik fejezet esettanulmány Venezuela stratégiai helyzetéről a dél-amerikai regionális biztonság- és védelempolitikai rendszerben. A fejezetben öt alfejezet található, amelyek az ország általános bemutatásán túl Hugo Chávez, majd Nicolás Maduro elnöki időszakát elemzi, illetve az állam gazdasági, külpolitikai eseményeit, kitérve a lehetséges forgatókönyvekre a következő évekre tekintve. A disszertáció alapvetően 2022. január végéig elemzi részletesebben a térséget, de 2022 tavaszán az orosz-ukrán konfliktus hatására lényeges folyamatok indultak el Venezuela életében, ezért az összegzés alfejezetben röviden kitérek az aktuális fejleményekre.

Minden fejezet végén szerepel egy összegzés alfejezet, amely összefoglalja a fejezet főbb vizsgálati eredményeit. Az utolsó, hatodik fejezet tartalmazza a disszertáció összefoglalását, az új tudományos eredmények ismertetését, az értekezés felhasználhatóságát és az ajánlások megfogalmazását, az ábrajegyzéket, a publikációs jegyzéket a rövidítések jegyzékét, és a bibliográfiát, amelyet a könnyebb átláthatóság érdekében megbontottam magyar, angol és spanyol nyelvű források szerint.

5. Összegzett következtetések, új tudományos eredmények, és az értekezés felhasználhatósága, ajánlások megfogalmazása

Megállapítható, hogy az együttműködésre továbbra is megvan az igény a régióban, azonban felvetődik a kérdés, hogy az állami vezetők képesek lesznek-e kijavítani a korábbi kezdeményezések hibáit, és meglesz-e az akarat egy stabil szerveződés kialakítására. Jelenleg

úgy tűnik, hogy nem ebbe az irányba haladnak a szereplők. Ha nem történik változás a politikai gondolkodásban, akkor a stabil regionális szerveződések a jövőben is gátolni fogja, hogy az elnökválasztásokkal teljes belpolitikai fordulatokat hajtanak végre a kormányzatok, figyelmen kívül hagyva a futó projekteket. Hátrányt jelent, hogy jelenleg nincs egy karizmatikus politikai vezető regionális vízióval, aki irányt tudna mutatni a regionális együttműködéseknek. Nemzetközi értelemben egyik szerveződés sem tudott meghatározó szereplővé válni, esetleg az UNASUR és a Mercosur Európai Unióval kialakított kapcsolatai említhetőek meg. Az EU igyekezett segítséget nyújtani az UNASUR szervezeti működéséhez, a Mercosur esetében pedig a szabadkereskedelmi megállapodás folyamata erősítheti a dél-amerikai szervezet nemzetközi megítélését. Jelenleg a dél-amerikai államok stagnálnak, vagy gazdasági visszaesés tapasztalható, amelyre hatással volt a koronavírus járvány okozta gazdasági nehézségek. A nagyhatalmak változó intenzitással, de jelen vannak a dél-amerikai térségben. Az Egyesült Államok szerepe továbbra is jelentős gazdaságilag, katonailag és politikailag, de erősödő partner a térségben, főleg gazdasági területen, Kína, Oroszország pedig Venezuelával ápol szilárd kapcsolatokat.

A dél-amerikai régió fejlődése szempontjából égető kérdés, hogy a térség képes lesz-e a jövőben eredményesebben meghatározni önmagát, miközben a politikai polarizáltság még élénkebben megvan a térség államai között, ami növeli a megosztottságot. A nemzeti gondolkodás nem tűnt el a térségben, hanem elkezdett együtt élni több regionális megközelítéssel, ezáltal kihívás megtalálni az egyensúlyt az autonómia törekvések és a kooperáció között. A jövőbeni perspektívák elemzésekor lényeges kérdés, hogy az integráció keresése, mint a dél-amerikai politikai identitás része megmarad-e, vagy az új politikai szereplők szakítanak-e ezzel a kollektív látásmóddal.

A dél-amerikai országok között számos közös vonás figyelhető meg, amely tényezők a regionális együttműködések során a napirendet alkothatják. A katonai diktatúrákat maguk mögött hagyó demokratizálódó országoknál fő célkitűzéssé vált a fegyveres erők bevetését igénylő konfliktusok elkerülése a szomszédos államokkal, a honvédelem és a belbiztonság szétválasztása; és a védelempolitikai kérdések civil kormányzati ellenőrzésének biztosítása. Ezen kívül a nemzetközi szervezetek életébe is be kívánnak kapcsolódni, például számos ENSZ misszó aktív tagjai az államok. Regionális szinten lényeges kérdés az Antarktisz ügye, amelyben kiemelten Argentína és Chile érdekelt, de Peru, Ecuador, Brazília is jelen vannak a térségben. A természeti erőforrások védelme, az energiabiztonság és a környezeti biztonság kérdésköre is megjelenik a Déli-sarkkal kapcsolatosan. Ezen kívül a világ legnagyobb

biodiverzitású területén, az Amazonason hat állam osztozik, Brazília, Bolívia, Kolumbia, Ecuador, Peru és Venezuela, amely tény közös felelősségé is teszi a térség védelmét.

A dél-amerikai regionális együttműködés egyik kulcseleme az argentin-brazil megbékélés, amely tengely az egész régió fejlődésének meghatározó eleme lehet. A szervezett bűnözés, kábítószer-kereskedelem, a nem állami fegyveres csoportok tevékenysége, bár eltérő intenziással, de máig közös kihívás a térség számos országában. Kolumbiában a FARC gerillaszervezetek kötött békemegállapodás nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, bár kisebb egységekre bomlott a szervezet, de a továbbiakban is szervesen részt vesznek a kábítószer-kereskedelemben, és ellenőrzésük alatt tartanak területeket, illetve a FARC-on kívül egyéb kisebb felkelő szervezetek és szervezett bűnözői csoportok tevékenysége is erős, ezért az évtizedes belháborús időszak lezárása máig nem sikerült az országban. A venezuelai migráció humanitárius katasztrófa a térségben, amely komoly kihívás elé állítja a régió országait. Az elhúzódó venezuelai válság megoldásának előmozdításában a régió országai máig nem tudtak aktívan részt venni, pedig alapvető érdekük, hogy Venezuela stabilizálódjon, és ismét a térség szerves része legyen.

Az energiabiztonság kérdése, a természeti erőforrások védelme, a környezeti kérdések és a természeti katasztrófák kezelése, közös gondolkodásra sarkallják a régió országait. Dél-Amerika rendkívül gazdag természeti erőforrásokban, mint gáz vagy olajkészletekben, de a ritkaföldfémek okán is globális szerepe lehet a jövőben, például Chile a világ legnagyobb rézexportőre, és második legnagyobb lítiumexportőre, Paraguay a világ legnagyobb elektromosenergia exportőrei közé tartozik, de titán és uránmezőket is fedeztek fel. Dél-Amerika védelmi költségvetése alacsony nemzetközi szinten összehasonlítva. A régió védelmi kiadásai továbbra is alacsony szinten vannak a gyenge gazdasági teljesítmény, a társadalmi kihívások és a jelentős külső biztonsági fenyegetések hiánya miatt. A legtöbb dél-amerikai ország mérsékelten, de igyekszik modernizálni a haditechnikáját, diverzifikált partnerek körétől.

Megállapítható, hogy a dél-amerikai kontinens biztonsági rezsimje hálózatszerű rendszert alkot bilaterális és multilaterális, kontinentális, regionális és szubregionális szerveződésekkel. A szerveződések továbbra is inkább tekinthetőek a kormányok vagy az államelnökök akarata kifejezőinek. A különféle szerveződések biztonság- és védelempolitikai vetületei azonban inkább kiegészítik és hatnak egymásra, minthogy versengőek lennének. Mint erre, hogy az Amerikai Államok Szervezete kiterjesztve, többdimenziósan értelmezi a biztonság fogalmát, amelyet a dél-amerikai szerveződések is alapként tekintenek, de az adott szervezet a saját

profilja alapján kiegészíti vagy módosítja a célkitűzéseket. Például az ALBA egyedülként a demokrácia feltételét nem ültette át, de a Mercosur, az UNASUR, majd a PROSUR esetében is megjelenik a demokratikus klauzula. Ezenkívül jól mutatja, hogy megszilárdultak olyan közös célkitűzések, mint a „Zona de Paz” (Béke övezete) fogalma, amely a hidegháborús értelmezéséből, a dél-amerikai biztonsági és védelmi szerveződések referenciapontjává vált, visszaköszönve mindegyik szerveződés alapidokumentumából, ami nem csupán a konfliktusok hiányából áll, hanem a megoldások konszenzusos módjának meghatározásából.

A különféle szerveződések, megállapodások és projektek tetőpontjának tekinthető az UNASUR-on belül életre hívott Védelmi Tanács, amely összehangolta a legjelentősebb kezdeményezéseket. A nagy ambíciókkal és elvárásokkal indult tanács munkája azonban megszakadt a szervezet szétesésével. A Prosur nem vette át a tanács szerepét, de hasonló általános célkitűzéseket fogalmazott meg, viszont eltérő kulcsterületekkel, például nagyobb hangsúlyt fektetve a kibervédelemre. Kérdéses, hogy a Mercosur kíván-e ezen a területen előre lépni a jövőben, és erősíteni ezirányú működését. A Mercosur segít elkerülni a regionális konfliktusokat, védi a térség stabilitását, különösen az argentin-brazil kapcsolatok tengelye mentén, másrészt hozzájárul a régió-közi és a globális biztonsági viták kezeléséhez olyan területeken, mint a környezetvédelem, vagy a természeti erőforrások védelme. A szervezet jelentőségét talán az mutatja leginkább, hogy miközben az egyéb kezdeményezések (UNASUR, ALBA) jelentősége elhalványult, vagy szétestek, a Mercosur továbbra is működik, sőt a Dél-amerikai Nemzetek Uniójának megszűnésével, az azon belül létrehozott Védelmi Tanács funkciója bizonyos módon átkerülhet a MERCOSUR keretein belülre, erősítve ezzel a szerveződés biztonság és védelmi aspektusát.

A hasonló párhuzamos szervezetek az integráció képét mutatják, de valójában cselekvési mezsgyéjük alacsony, inkább a nemzeti érdekek dominálnak. Ez igaz a védelmi kérdések esetében is, hiszen a fegyveres erők a politikai, biztonsági, védelmi kérdések tekintetében továbbra is aktív cselekvők, nem csupán a politikai akarat követői, és az olyan kérdések, mint például a katonai missziók részvétele, továbbra is a nemzeti szféra kizárólagos területei. Biztonság és védelem tekintetében kollektív biztonság és a kooperatív biztonság elemei váltják egymást. Köztes állapotként Alejandro Frenkel, Rojas Aravena szakértők az integráló biztonság fogalmát használják a térségre, mivel meghaladja a konfliktusok megelőzését, és közös stratégiák és normák kiépítésére törekszik, de nem éri el a kollektív biztonság szintjét.

Kollektív védelmi együttműködés csak az AÁSZ és a Riói Szerződés alapszerződéseinek szintjén létezik, ami a régió megítélése szerint inkább az Egyesült Államok hegemoniájának

fenntartását szolgálja, eszközt biztosítva számára, hogy a latin-amerikai térséget érintő külső beavatkozás esetén beavatkozzon érdekei mentén. A Riói Szerződés és az Amerikai Államok Szervezete azonban viszonyítási pontként szolgált a későbbi biztonsági és védelmi együttműködések esetében, például az amerikai hegemonia ellensúlyozására létrejövő szubregionális szerveződésekre is hatott. Ezek a kezdeményezések, mint az ALBA⁷ vagy az UNASUR Védelmi Tanácsa, kiváltani nem tudták a Riói Szerződést, de regionális szinten jelezték, hogy a biztonsági környezet, az államok közötti viszonyrendszer megváltozott a hidegháborút követően.

Mivel az új típusú biztonsági kihívások, többek között a kábítószer-kereskedelem, a terrorizmus, a szervezett bűnözés elleni küzdelem, valamint a gyenge demokráciák megerősítése a szervezet államainak közös érdeke, ez lehetőséget nyújthat a szorosabb együttműködésre.⁸ A gyakorlatban azonban úgy tűnik, hogy a biztonsági fenyegetések kezelését nem sikerült összehangolni, és eddig nem alakult ki egységes biztonsági közösség, csupán az egyes témakörök mentén sikerült a dél-amerikai országoknak az érdeküknek megfelelően puhítani a biztonság- és védelempolitikával kapcsolatos célkitűzéseket. A dél-amerikai regionális biztonsági és védelmi együttműködés anyagi és eszmei tényezők kombinációja. Dél-Amerikában az elmúlt két évtizedben a védelmi forgatókönyvben bekövetkezett változásokat az Egyesült Államok biztonsági politikájának változásai, a területi és ideológiai viták újjáéledése és Brazília, mint regionális hatalom megjelenése okozták. Ezek az elméleti tényezőkhöz köthető elemek, az anyagi kérdések pedig két fő területre összpontosultak, a védelem és a fejlesztés kérdéseire. Az anyagi területek mellett nagyobb hangsúlyt kapott azonban az identitás, az elvont eszmei kérdések a regionális védelmi együttműködés létrehozásában, mint a szolidaritás és a problémák kollektív együttműködésen alapuló kezelése.

Az állami szint, a politikai akarat, és a kormányköziség továbbra is a meghatározó, azonban a kontinentális szint helyett a regionális és szubregionális szintű együttműködés dominál. A szerveződések fejlődését és erősödését valójában nem a politikai akarat hiánya nehezíti, mert úgy tűnik, akár baloldali vagy jobboldali politikai vezetés kerül hatalomra, mindkét oldalon megvan a szándék és a konszenzus a régiós együttműködésre. Inkább hátráltató tényező egy regionális vezető hatalom hiánya, a források szűkössége a működtetésre, és az ebből is

---

⁷ A kilépési folyamatok 2012-ben folytatódtak, amely a TIAR történetében szimbolikus jelentőséggel is bírt. Az ALBA országok (Bolívia, Ecuador, Nicaragua és Venezuela) kiválása jelezte, hogy a latin-amerikai országok határozottan az Amerika-közi kapcsolatok újra definiálását szorgalmazzák, és önálló útjukat kívánják járni.

⁸ FRYER, 1993,

következő gyenge intézményrendszer. Az államközi együttműködések várhatóan a jövőben különböző kérdések, ágazatok mentén továbbra is eredményesebben fognak működni, mivel a politika által nem terhelt két- és többoldalú együttműködésben rugalmasabb, gyorsabb és sokszor hatékonyabb döntéshozatal valósulhat meg a szektoriális kérdések kezelésében. Átfogó regionális integráció kialakítására akkor van remény, ha meglesz a politikai akarat stabil intézményi struktúra kialakítására, amely képes lesz összetartani a széles körű multilaterális együttműködést, és a kormányzatok nem ad hoc politikai eszközként használják a regionális szerveződések.

A dél-amerikai biztonság- és védelempolitikai vetülettel is rendelkező szerveződések közös kulcskérdése Venezuela lett. A régió egyöntetű közös álláspontja, hogy nem támogatnak külső beavatkozást, de mára egyértelművé vált, hogy a régió maga sem tudta kezelni a kérdést. Sem a belpolitikai patthelyzet megoldásában nem tudott közvetítőként hatásosan részt venni, sem a nemzetközi politikában önálló hangot kialakítani a venezuelai válság megoldása érdekében. Venezuela azonban van annyira jelentős ország, sőt olajtartaléka, egyéb ásványkincsei és elhelyezkedése miatt komoly potenciállal rendelkezik globális szinten is, hogy nélküle nem lehet erős, stabil és hatékonyan működő regionális együttműködést létrehozni.

Új tudományos eredmények

Az értekezés négy átfogó fejezetében bemutatott kutatás összegzett eredményei a hipotézis elemei és a megfogalmazott kutatási célok tükrében az alábbiak:

1. Igazoltam, hogy a dél-amerikai kontinens biztonsági rezsimje hálózatszerű rendszert alkot bilaterális és multilaterális, kontinentális, regionális és szubregionális szerveződésekkel, a különféle szerveződések biztonság- és védelempolitikai vetületei azonban inkább kiegészítik és hatnak egymásra, minthogy versengőek lennének.
2. Feltártam, hogy a térség államai között konszenzus van a regionális együttműködés szükségessége iránt a biztonság-és védelempolitikai szektorban, viszont egy stabil regionális vezető hatalom hiánya, az államok forrásszűkössége, és az ebből következő bizonytalan intézményrendszer hátráltató tényezők, mivel válságban csak szervezett intézményrendszerrel van esély közös megoldások kidolgozására.

3. Igazoltam, hogy a dél-amerikai térségben a poszthegemón regionalizmus lezárásának tekinthető az UNASUR és ezzel együtt a Dél-amerikai Védelmi Tanács felbomlása, viszont a régió nem tért vissza a tradicionális Amerika-közi szervezeti rendszerhez a biztonság-és védelempolitika területén sem, hanem konszolidált kapcsolatrendszerre törekszik a nagyhatalmakkal, a régió belüli pedig a kooperatív védelmi együttműködés által az erőegyensúly fenntartása a célkitűzés.
4. Azonosítottam, hogy a dél-amerikai biztonsági mátrix jelenlegi fő kérdése Venezuela, mivel az ország krízise olyan töréspont a térség életében, amely a régió fejlődését és kooperációját hátráltatja, mivel erős Venezuela nélkül nincs szilárd dél-amerikai szerveződés.

Az értekezés felhasználhatósága és ajánlások megfogalmazása

A régiók szerepének erősödése figyelhető meg a globalizáció folyamatai mellett, ezért a különböző térségek sajátosságainak, és egymáshoz viszonyított pozíciójuknak elemzése kiemelten fontos. A dél-amerikai régió fejlődési lehetőségei a globális kapcsolatok révén a világ számos részére hatással vannak, ezáltal az Európai Unió számára is jelentőséggel bír. A kutatásom során igyekeztem feltárni, hogy milyen lehetőségei vannak a térségnek a regionális együttműködés területén, képes lehet-e akár az Európai Unióhoz hasonló integrációt megvalósítani. A dél-amerikai régió máig nagy potenciállal rendelkező, fejlődő térség, amelynek célja, hogy geopolitikai értelemben globálisan is versenyképes egységgé váljon.

A disszertáció hozzájárul a dél-amerikai térség biztonság- és védelempolitikai folyamatainak könnyebb megértéséhez, a térség 21. századi viszonyait befolyásoló történelmi események megismeréséhez, és a régió nemzetközi térben elfoglalt helyzetének mélyebb elemzéséhez. A dolgozat segédanyagként szolgálhat a regionális biztonsági tanulmányok oktatása során, mivel Magyarországon kevésbé ismert latin-amerikai szakértők elemzéseit, a régió államainak stratégiai dokumentumait elemzi, amely újszerű ismereteket nyújthat a haza szakértők számára.

A kutatás eredményeinek hasznosíthatósága:

- A hazai társadalomtudományi területtel foglalkozó felsőoktatási intézmények szakjai, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem biztonság- és védelempolitika, nemzetközi tanulmányok

szakok, valamint a Hadtudományi Doktori Iskola kurzusai számára oktatási háttéranyagként felhasználható.

- Mivel a disszertáció elkészítésekor nagy hangsúlyt fektettem a dél-amerikai szakirodalom feldolgozására a témakör elemzéséhez, a magyar szakirodalom bővüléséhez is hozzájárultam, ezért a kutatásom segítséget nyújt a latin és dél-amerikai térség biztonságpolitikai folyamatainak könnyebb megértéséhez.

- Kutatásom hozzájárul a hadtudomány elméleti bővüléséhez, mivel egy olyan térség biztonsági és védelmi helyzetét elemzi, amely a magyar tudományos életben kevésbé vizsgált terület.

- A kutatásom eredményei a Külgazdasági és Külügyminisztérium által meghirdetett „Déli nyitás” külpolitikai stratégiához illeszkedve is hasznosíthatóak lehetnek.

6. A szerző a témában megjelent publikációi

HEGEDŰS Barbara: Elherdált Lehetőség: A Dél-Amerikai Nemzetek Uniójának Végnapjai, Hadtudomány: A Magyar Hadtudományi Társaság Folyóirata 31 : 2 Pp. 41-57. , 17 P. (2021)

HEGEDŰS, Barbara: Kolumbia, a NATO első latin-amerikai partnere Honvédségi Szemle: A Magyar Honvédség Központi Folyóirata 147: 3 pp. 19-33, 15 p. (2019)

HEGEDŰS Barbara: Esély a békére - Kolumbia a békefolyamat tükrében, MEDITERRÁN VILÁG 41-42 pp. 97-114., 18 p., 2017

HEGEDŰS Barbara: Történelmi lépés Kolumbiában - a békefolyamat eredményei a FARC gerillaszervezettel, Nemzet és Biztonság: Biztonságpolitikai Szemle 2017: 5 pp. 45-60, 16 p. 2017.

HEGEDŰS Barbara: Amerikai Államok Szervezete – kollektív védelem, In: Molnár, Anna; Marsai, Viktor; Wagner, Péter (szerk.) Nemzetközi biztonsági szervezetek, Budapest, Magyarország : Dialóg Campus Kiadó, 2019, 246 p. 205-218.

HEGEDŰS Barbara: ¿Tiene un futuro la UNASUR? In Actas del XIX Congreso de la Federación Internacional de Estudios sobre América Latina y el Caribe, Szeged, SZTE, 2020.

HEGEDŰS Barbara: Venezuela, 163-182.o. in. Sente-Varga, Mónika és Bács, Zoltán György, eds. (2019) Dél-Amerika a 21. században – Társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok. Ludovika Egyetemi Kiadó Nonprofit Kft, Budapest. ISBN 978-963-531-110-1

BÁCS Zoltán György - HEGEDŰS Barbara: Kolumbia In: Sente-Varga, Mónika; Bács, Zoltán György (szerk.) Dél-Amerika a 21. században – társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok, Budapest, Magyarország, Ludovika Egyetemi Kiadó (2019) 194 p. pp. 93-106., 10 p.

HEGEDŰS BARBARA: A Bridge between Hungary and Argentina: László József Bíró's Life and Achievements, In: Mónika, Sente-Varga (szerk.) Latin America and Hungary Cultural Ties : América Latina y Hungría Contactos culturales, Budapest, Magyarország : Ludovika Egyetemi Kiadó (2020) 212 P. PP. 161-174. , 14, ISBN: 9789635311132

7. A doktori értekezés benyújtójának szakmai-tudományos életútja

Hegedűs Barbara az Eötvös Loránd Tudományegyetemen és a Budapesti Corvinus Egyetemen szerzett diplomát nemzetközi tanulmányok alap- és mesterszakon. Angol és spanyol nyelvből felsőfokú nyelvvizsgával rendelkezik. Egyetemi éve alatt érintette meg a latin-amerikai téma, amikor Erasmus ösztöndíjjal fél évig Spanyolországban, a Granadai Egyetem politológia szakán tanult. Az egyetemi éve alatt ezen felül egy kéthónapos gyakorlati programban is részt vett Brüsszelben, az Európai Parlamentben. Szakmai tapasztalatot a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban, illetve a veszprémi Polgármesteri Hivatalban szerzett. 2014-től önkormányzati képviselő, 2019-től alpolgármesterként dolgozik Veszprémben. 2020-tól tagja a Régiók Európai Bizottságának, amely az Európai Parlament véleményező szerve.

Doktori tanulmányait 2016-ban kezdte meg a NKE Hadtudományi Doktori Iskolában biztonsági tanulmányok kutatási területen. 2018-19-ben az Egyetemi Doktorandusz Önkormányzat elnöke, amely időszakban több tudományos konferenciát szervezett. 2020-tól tagja az MHTT Biztonságpolitikai Szakosztályának. 2016-2018 között tagja volt *A Latin-Amerika és Magyarország – Metszéspontok* c. Ludovika kutatócsoportnak, és az EU KÖFOP projekt segítségével tanulmányúton vett részt Argentínában. A Covid-19 járvány miatt egy évvel később, 2021-ben kapta meg az abszolutóriumot.

Hegedűs Barbarának eddig kilenc publikációja jelent meg (ebből egy angol és egy spanyol nyelven) a térséggel foglalkozó szakmai (Acta Hispanica, Mediterrán világ) és hadtudományi

(Nemzet és biztonság, Hadtudomány, Honvédségi Szemle) folyóiratokban, továbbá szakkönyvekben (Nemzetközi biztonsági szervezetek; Dél-Amerika a 21. században – társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok; Latin America and Hungary Cultural Ties: América Latina y Hungría Contactos culturales). Barbara rendszeresen vett részt szakmai konferenciákon, összesen 10 alkalommal (ebből két előadást spanyolul, egyet pedig angolul) tartott. Az abszolutórium megszerzését követően a jelölt a disszertáció elkészítésére fókuszált, amely végül is sikeresen elkészült. Hősiesen dolgozott és tanult, hiszen a doktori tanulmányok és munka mellett két gyermeke is született.